

---

*“Wacht niet tot iemand anders opstaat om je een stem te geven.
Jij bent degene die de wereld kan veranderen”*

Malala Yousafzai

VOORWOORD

In 1912 werd voor het eerst internationale vrouwendag gevierd in Nederland. Sindsdien is er een hoop strijd geleverd en een hoop gewonnen. Zo kregen vrouwen in 1917, dit jaar honderd jaar geleden, het passief kiesrecht en twee jaar later ook het actief kiesrecht. In 1957 verviel de handelingsonbekwaamheid voor vrouwen wat inhield dat vrouwen tegelijk met de felicitaties voor hun huwelijk de ontslagbrief kregen. In 1971 werd in de laatste cao het principe dat vrouwen een percentage van een mannsalaris verdienen geschrappt.

Het is goed om op internationale vrouwendag stil te staan bij wat er al bereikt is. De vrouwenemancipatie is voltooid wordt vaker gezegd. Maar is dat zo? Ja, vrouwen kunnen stemmen en gekozen worden. Ja, we kunnen werken. Maar er is nog steeds een hardnekkige kloof tussen wat mannen en vrouwen verdienen voor hetzelfde werk: 16%. Net iets meer dan de helft van de vrouwen is economisch zelfstandig. 43% van de werkende zwangere vrouwen heeft te maken gehad met een vorm van zwangerschapsdiscriminatie.

Vrouwen werken vaker in (kleine) deeltijdbanen en in flexibele onzekere contracten. Sectoren waarin veel vrouwen werken worden veel minder goed beloond dan de 'mannen'-sectoren. Voor vrouwen met een migrantenachtergrond is de loonkloof nog veel groter en zijn veel minder vrouwen economisch zelfstandig. Bovendien is de baanzekerheid door flexibele contracten bij deze groep nog kleiner. 38% van de werkneemsters met een niet-westerse achtergrond verricht arbeid op flexibele basis, tegenover 26% van de werkneemsters met een Nederlandse achtergrond.

Voor het eerst in de geschiedenis lijkt er iets te veranderen. Voor het eerst is de groep vrouwen tussen de 20 en de 30 jaar hoger opgeleid dan mannen en verdienen zij hierdoor ook meer dan mannen. De vraag is of deze groep vrouwen dit kan vasthouden wanneer zij aan een gezin beginnen. Een ander overheidsbeleid gericht op een betere verdeling van zorgtaken tussen man en vrouw kan hen daarbij helpen. De FNV zet zich daar voor in.

Het strijden voor gelijke beloning tussen mannen en vrouwen, zwart of wit, is nog steeds nodig en daarom is internationale vrouwendag ook nodig. De FNV heeft een mooie traditie om met een Internationale Vrouwendag viering de verworven rechten en de invloed die vrouwen daardoor hebben op vele gebieden in onze samenleving te vieren. Dat doen wij dit jaar onder de naam Ladies Rights Day.

De FNV oefent op vele terreinen invloed uit. Voorbeelden zijn de strijd voor gelijke lonen, voor economische zelfstandigheid voor vrouwen, voor het recht op een veilige werkplek of afspraken over ouderschapsverlof en goede kinderopvang. We willen vandaag niet alleen vieren maar tegelijkertijd ook vrouwen bewust maken van het feit dat er nog vele gebieden zijn waar vrouwen hun invloed kunnen vergroten en zaken kunnen veranderen. In hun privé situatie, op het werk of in hun woonomgeving.

Speel vandaag met ons het spel van invloed. Leer hoe je jouw invloed vergroot. Ontmoet inspirerende vrouwen en luister naar de vele voorbeelden over invloed uitoefenen.

Ga vervolgens morgen aan de slag met alle inzichten en maak van muren deuren!

Catelene Passchier

NETWERK VROUWEN FNV

Het Netwerk Vrouwen FNV is een podium voor vrouwelijke FNV leden die werken in verschillende sectoren en geïnteresseerd zijn in onderwerpen die voor vrouwen extra van belang zijn. Vrouwen die zich willen laten inspireren en zelf willen inspireren.

Netwerk vrouwen FNV heeft een eigen website: www.netwerkvrouwenfnv.nl

DOE MEE MET HET NETWERK VROUWEN FNV!

Alle vrouwelijke leden van FNV bonden (dus ook als je lid bent van FNV Vrouw) kunnen gratis meedoen met het netwerk. Je kunt passief of actief lid zijn, dat maakt niet uit. Het belangrijkste is dat er binnen de nieuwe FNV een plek is waar vrouwen hun mening kunnen laten horen en elkaar live of digitaal kunnen ontmoeten en zo invloed kunnen uitoefenen. Maar het Netwerk is ook een plek om elkaar tips te geven, informatie te verwerven of je kennis te vergroten door workshops en trainingen.

AANMELDEN VOOR HET NETWERK

Ben je FNV lid en wil je je aansluiten bij het netwerk? Meld je dan aan bij netwerkvrouwenfnv@gmail.com

Netwerk Vrouwen

DAGVOORZITTER

IRENE HEMELAAR - Dagvoorzitter FNV Ladies Rights Day

Irene Hemelaar werkt als trainer / adviseur bij de kaderacademie van de FNV. Ze is al 17 jaar zelf verkozen ZZP'er en zingt, schrijft, praat, organiseert en presenteert. Ze zet zich als mensenrechtenactivist al jaren in voor gelijke rechten van vrouwen en LHBTI's. Voor deze verdiensten werd ze in november geëerd met de Frans Banninck Cocqpenning van de gemeente Amsterdam.

Irene is de spelleidster van het spel van invloed. Zij geeft het startsein voor de rondes en zij geeft de puntenstand door. **Let daarom goed op Irene!**

WORKSHOP INVLOED UITOEFENEN

Invloed uitoefenen begint bij jezelf! Waar wil én kun je invloed op uitoefenen en hoe doe je dit?

In deze workshop leer je praktische tips over hoe je je invloed kunt vergroten. Aan de hand van praktijkvoorbeelden en door met elkaar te oefenen vergroot je in korte tijd jouw kennis en krijg je waardevolle tips om invloed uit te oefenen.

STEPHANIE VAN ROSSUM - AMBASSADEURS COACH VIGO

www.vigo.nu

Mijn missie is om van medewerkers ambassadeurs te maken om zo de wereld een beetje liever te maken. De wereld in één keer veranderen, kan ik niet.

Als ambassadeurs coach weet ik wel invloed uit te oefenen. Invloed uitoefenen betekent voor mij vóór in de bus zitten en leiding nemen over mijn leven. Ik heb geen invloed op de obstakels die op mijn pad komen maar wel hoe ik daar mee om ga.

KAREN DE VRIES - TRAINER

www.karendevries.nl en www.talking-stick.nl

'Word wie je bent en creëer je eigen mythe' is mijn motto. Je hebt meer in huis dan je denkt. Dat ervaar ik bij alle cursisten in mijn trainingen in communicatie, presentatie en talent.

Invloed uitoefenen kun je leren. Laat jezelf zien met aandacht voor jezelf en de ander met empathie en assertiviteit.

TAFELS VAN INVLOED

Aan de tafels van invloed luister je naar informatieve en inspirerende verhalen, stel je vragen en ga je in gesprek met de tafeldames over het samen uitoefenen van invloed.

Je kunt kiezen uit 10 tafels met verschillende voorbeelden over invloed uitoefenen op je prive situatie, je werk of je leefomgeving.

We wisselen tijdens deze ronde 1 keer van tafel. Je zit circa 20 minuten aan een tafel. Lees de informatie over de tafels van invloed van tevoren door. Zo kun je gericht kiezen aan welke tafel je plaatsneemt en van tevoren bedenken wat je wilt vragen.

DE IMPACT VAN VROUWEN IN BESTUREN

Plaats nemen in een bestuur van een organisatie of instelling en zo invloed uitoefenen. Hoe werkt dat? Wat heb je daarvoor nodig? Aan deze tafel vertelt:

- **Erica van Engel**, trainer, coach en eigenaar van Differeve (www.differeve.com)

DE KRACHT VAN MEDEZEGGENSCHAP

Invloed vergroten via, vaak wettelijk verplichte, inspraakorganen zoals de Ondernemingsraad, bij bedrijven of de Medezeggenschapsraad bij scholen. Hoe dit werkt hoor je aan deze tafel van:

- **Maartje Goudriaan** - lid Medezeggenschapsraad OMS (www.osdorpsemontessorischool.nl)
- **Marian Mons** - voorzitter van de Ondernemingsraad van de FNV

DE SNELHEID EN HET BEREIK VAN SOCIAL MEDIA

Social media heeft, steeds meer, invloed op ons gedrag. Voorbeelden genoeg. Kun je de kracht van Social Media ook gebruiken voor de onderwerpen waar jij meer invloed op wilt uitoefenen? Vraag het aan:

- **Sarita Bajnath** - Workshop, Coaching en Inspiration (www.socratisch.nl)

GOED ONDERWIJS EN KWALITATIEVE KINDEROPVANG IS EEN MUST

Goed en passend onderwijs en kwalitatieve kinderopvang is essentieel voor ouders. Kun je hier zelf invloed op uitoefenen? Het platform Ouders en Onderwijs en belangenvereniging BOINK oefenen op landelijk niveau invloed uit op respectievelijk het onderwijs en de kinderopvang.

- **Gjalt Jellesma** - Belangenvereniging Boink (www.boink.info)
- **Patty Stefens** - Ouders en Onderwijs (www.oudersonderwijs.nl)

TAFELS VAN INVLOED

HOE BEÏNVLOEDEN WIJ DE MEDIA?

Hoe zet je de media in om meer invloed te krijgen op de onderwerpen die jij belangrijk vindt? Hoe krijgen wij meer vrouwen in de media? Janneke van Heugten en Ivonne van Schaik geven antwoord op deze vragen.

- **Janneke van Heugten** - Oprichter van Mediaplatform VIDM.
Invloed uitoefenen betekent voor Janneke van Heugten het verbeteren van de representatie van de maatschappij in de media. (www.vidm.nl)
- **Ivonne van Schaik** - Bestuurslid Communicatie FNV Vrouw en communicatieadviseur (www.dagency.nu)

INITIATIEVEN IN DE WIJK

Je wilt zaken veranderen in je wijk; bijvoorbeeld een ontmoetingsplaats of een plek voor activiteiten creëren of iets doen aan de aantrekkelijkheid van de wijk. Hoe pak je dit aan, heb je hier wel invloed op? Aan deze tafel hoor je de inspirerende verhalen over twee wijkinitiatieven van:

- **Haidy Bijnaar** - voorzitter van Stichting Buurvrouwennetwerk Gaasperdam (www.facebook.com/buurvrouwennetwerk.gaasperdam)
- **Karin de Vries** (initiatiefneemster van o.a. www.verkeershelden.nl) en **Kumari den Ouden** - Buurtinitiatieven gemeente Utrecht (www.initiatief@utrecht.nl)

MEER VROUWEN IN DE TWEDE KAMER

15 maart zijn de Tweede Kamer verkiezingen. Wend jij jouw invloed aan door op een vrouw te stemmen?

- **Yvonne Carels, Lydia Ketting-Stroet en Christine Nanlohy** van de Nederlandse Vrouwen Raad vertellen jou waarom dit belangrijk is.
Kijk ook op www.kieseenvrouw.nl

SAMEN STERK IN HET FNV LEDENPARLEMENT

Invloed uitoefenen op het beleid van de FNV doe je als lid van het Ledenparlement.

- **Ria de Graaf-Appelman, Gudrun Jäckel en Gaitrie Soedamah** zijn dit jaar opnieuw gekozen in het FNV Ledenparlement. Zij vertellen over hun invloed in het parlement (www.fnv.nl/over-fnv/organisatie/ledenparlement/)

WERKEN AAN BETER WONEN

Meer invloed uitoefenen op de kwaliteit van je huurwoning of complex? Dat kan via belangenbehartiging van huurders in bijvoorbeeld een huurdersvereniging of bewonerscommissie. Meer hierover vertelt:

- **Anita Engbers** - zelfstandig adviseur volkshuisvesting en voorzitter van de landelijke Werkgroep Huurders van de PvdA (www.anitaengbers.nl)

WERKEN AAN EEN SCHONERE WERELD

Een beter milieu voor onszelf en de generaties na ons. Hoe kunnen wij invloed uitoefenen op het behoud van het milieu? Luister aan deze tafel naar de inspirerende initiatieven van:

- **Leatitia Chin** - Coördinator in Purmerend, van Tiye International. Over een project om vrouwen en hun kinderen te activeren om bewust om te gaan met het milieu
- **Ceacilia van der Drift en Lydia Scholte** - Initiatiefneemsters van de Schonen uit Oost. De dames steken met plezier de handen uit de mouwen voor een (plastic) zwerfvuulvrije en leefbare wereld (www.facebook.com/deschonenuitoost)

POWERVROUWEN

Powervrouwen zijn vrouwen die door hun positie, drive, contacten en/of verhaal invloed uitoefenen op de wereld. Tijdens deze ronde, speeddate je met een aantal van deze vrouwen. Zij vertellen je waar zij invloed uitoefenen, wat voor hen wel en niet werkt en ze delen de gouden invloed tip met jou. Er zijn 10 tafels met powervrouwen die op verschillende gebieden invloed uitoefenen.

We wisselen tijdens deze ronde 3 keer van tafel. Je kan kortom 3 keer met een andere powervrouw of team van powervrouwen speeddaten. Bedenk van te voren wat je wilt vragen.

ANNEMIEKE DE JONG - Oprichtster landelijk steunpunt studerende moeders (www.studerendemoeders.nl)

“Ook als alleenstaande jonge moeder kun je invloed uit oefenen, daar ben ik zelf het bewijs van”

Annemieke de Jong richtte als alleenstaande studerende moeder de landelijke stichting Steunpunt Studerende Moeders op. Met haar stichting begeleidt zij studerende moeders dan wel jonge alleenstaande moeders in de toeleiding naar school. Ook voert zij al ruim 10 jaar een lobby om de positie van zwangere studenten en studerende moeders in het MBO en hoger onderwijs te verbeteren. Hiermee heeft zij onder meer gezorgd voor een wetwijziging en is het onderwerp opgenomen in de schaduwrapportage van het VN Vrouwenverdrag.

ANOESJKA IMAMBAKS - Winnares EZVN Aanmoedigingsprijs 2016, (www.maidathome.nl)

“Entrepreneurship gives you the opportunity to change lives”

Bestuurskundige, moeder van 3 dochters en ondernemer. Eigenaar van Maid at Home, een uniek opleidings- en bemiddelingsbureau voor professioneel huishoudpersoneel in het luxe segment. Haar missie is om het werken als ‘hulp in huis’ naar een hoger niveau te tillen en te laten zien dat het een volwaardig beroep is in Nederland. Om dit vakwerk de erkenning te geven die het verdient starten ze dit jaar met de allereerste Maid-opleiding in Nederland. Empowerment, financiële zelfredzaamheid en een eerlijke arbeidsrechtelijke positie zijn belangrijke waarden die ze met Maid at Home proberen te verwezenlijken.

POWERVROUWEN

CATELENE PASSCHIER - Vicevoorzitter FNV

Catelene Passchier is sinds september 2010 lid van het dagelijks bestuur van de FNV, en sinds 2012 vicevoorzitter. Zij is verantwoordelijk voor Europees en internationaal beleid, arbeidsrecht en arbeidsverhoudingen, medezeggenschap en ondernemingsbestuur, migratie en vrij verkeer van werknemers, en gelijke behandeling en diversiteit.

Sinds 2014 is zij werknemerslid van het Bestuur van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). Gedurende haar hele loopbaan heeft zij zich steeds in het bijzonder beziggehouden met gender-gelijkheid, combineerbaarheid arbeid en zorg, onzeker werk en de informele economie.

CORRIE VAN BRENK - Kandidaat kamerlid voor 50PLUS

“Vrouwen kunnen meer dan ze zelf denken, want vrouwen zijn het sterke geslacht”

Corrie van Brenk, MSc. Opleiding van huishoudschool tot avondstudie Bedrijfskunde aan de Radboud Universiteit. Na jaren in de Human Resource te hebben gewerkt, werd ze bestuurder en cao onderhandelaar bij Abvakabo FNV, daarna voorzitter van deze vakbond. Laatste functie bij FNV: sectorhoofd Zorg & Welzijn.

ELISE MERLIJN - Bestuurder FNV Zorg en Welzijn

“Invloed is organiseren van draagvlak door de achterban te betrekken. Invloed is ook creativiteit, anderen verrassen en op het verkeerde been zetten.”

Elise is bestuurder in de sector zorg en welzijn en sluit cao's af voor medewerkers in ziekenhuizen en UMC's. Probeert grote invloed van de FNV te bewerkstelligen via deelname aan besturen zoals het pensioenfonds zorg en welzijn, arbeidsmarkt-fondsen en die van zorgcollectieven als IZZ en UMC zorgverzekering. Niet alleen nationaal ook op Europees niveau vertegenwoordig ik de FNV. Zij is coach voor (kader) leden om met kennis van zaken en het ontwikkelen van kracht voor zichzelf en de collega's op te komen. Voor gewoon goed werk en vaste banen in de zorg.

ERICA SCHAPER - Algemeen Directeur FNV

Erica Schaper heeft haar roots in de landbouw en het landelijk gebied. Na haar opleiding aan de universiteit van Wageningen en een aantal functies in het groene domein heeft zij zich toegelegd op het besturen van professionele organisaties. Zij was onder andere algemeen directeur van FNV Formaat en van Hogeschool Van Hall Larenstein. Op dit moment is zij algemeen directeur van de FNV en vervult op twee plekken de rol van toezichthouder.

HELEN SUMTER - Eigenaar van SumPro en oprichter van Bedrijvige Vrouwen (www.sumpro.nl / www.bedrijvigevrouwen.nl)

"Ik probeer de verandering te zijn die ik graag in mijn leefwereld ook zou willen zien"

Helen kruipt in de huid van doelgroepen, creëert een open blik en verzamelt de ontbrekende kennis die het mogelijk maakt anderen met open vizier te benaderen. Bedrijvige Vrouwen is het netwerk voor vrouwelijke ondernemers in Amsterdam.

LINDA VOORTMAN - Tweede Kamerlid Groenlinks

"Ik wil graag mensen voor wie politiek ver weg lijkt een stem geven. Dat doe ik door wat ik hoor tijdens gesprekken en werkbezoeken met schoonmakers, thuiszorgmedewerkers, vluchtelingen etc. om te zetten in concrete politieke acties. Mijn ervaring is dat je op die manier mensen invloed geeft die dat niet verwacht hadden en anderzijds dat collega-politici je voorstellen vaker positief benaderen. En dat levert resultaat op!"

"Linda Voortman, sinds 2010 Tweede Kamerlid Groenlinks. Voor GroenLinks is ze woordvoerder op de terreinen zorg, binnenlandse zaken, asiel, sociale zaken en wonen. Voordat ze in 2010 werd gekozen in de Tweede Kamer, was Linda raadslid in Groningen. Hier studeerde ze Engels en Literatuurwetenschap. Tijdens haar studie was ze actief in de studentenbeweging. Na haar studie werd Linda vakbondsbestuurder bij FNV Bondgenoten."

POWERVROUWEN

MARIKA BIACSICS - Voorzitter Netwerk Cliëntenraden Zorg

"Het gaat er niet om wat je bent maar om dat je bent. Laat jezelf gelden"

Marika Biacsics is sinds 2014 netwerkvoorzitter van het Netwerk Cliëntenraden Zorg (NCZ), een kennis- en leernetwerk voor cliënten medezeggenschap en inspraak in de zorg. Voor haar overstap naar werk vanuit maatschappelijke betrokkenheid voor non-profit organisaties was Biacsics manager allround in een internationale technische groothandel. Van jongs af aan is ze maatschappelijk betrokken geweest en 'inspraak' is haar door haar Hongaarse vader, die het strenge communisme ontvluchtte, met de paplepel ingegoten. Marika is van huis uit psychosociaal hulpverlener.

MARLEEN BARTH - 1ste Kamerlid voor de PvdA

"Meer invloed van vrouwen op beleid is hard nodig, ook of misschien wel juist anno 2017. Daarom doe ik graag mee aan de FNV Ladies Rights Day"

Marleen Barth is sinds 2011 voorzitter van de Eerste Kamerfractie van de PvdA. Naast haar politieke werk vervult ze een aantal bestuurlijke en toezichthoudende functies, waaronder het voorzitterschap van de Vereniging van Openbare Bibliotheken en van de Raad van Toezicht van Centraal Beheer Algemeen Pensioenfonds.

MIMOENT HADDOUTI - EZVN vrouwelijke manager 2016

"Lead by example"

Mimoent, geboren in Marokko, begon haar eerste management functie 6 jaar geleden. Inmiddels is ze Global Head IT Continuity & Security Services bij Rabobank. Haar teams (in totaal 275 fte) houden hackers buiten de bank, en zijn dag en nacht de ogen en oren van de bank als het gaat om continuïteit. Mimoent is initiatiefrijk, betrouwbaar en georganiseerd, en heeft veel aandacht voor de cultuur en het gedrag binnen haar teams.

SARON PETRONILIA - Spreker, auteur en coach voor werkende vrouwen in de overgang

De overgang is de meest vruchtbare fase in een vrouwenleven. Grijp die kans, en excelleer! Dat inprenten in de hoofden van de 1 miljoen werkende vrouwen die nu is de overgang zijn, is de missie van Saron Petronilia.

Op internationale Vrouwendag 2017 publiceerde ze 'Alles over werken tijdens de overgang'. Eerder schreef zij 'Alles wat je moet weten over de overgang' (2009), dat op dit moment zijn 4e oplage beleeft. In 2012 organiseerde Petronilia het Overgang Event 2012 voor werkende vrouwen, arbo-artsen en andere hulpverleners.

SONGÜL MUTLUER - Fractievoorzitter PvdA Zaanstad

Songül Mutluer is op dit moment als Senior Legal Advisor aanbestedingen en innovatie werkzaam in Den Bosch. Daarnaast is zij al 10 jaar actief als raadslid en is zij thans fractievoorzitter voor de PvdA in Zaanstad. Naast het schrijven van een proefschrift geeft zij een postdoc opleiding Aanbestedingsrecht aan de Vu law Academy. Recent heeft zij in de kandidaatstellingscommissie van haar partij gezeten om de lijst voor de Tweede Kamer samen te stellen.

TAMAR VAN GELDER - Algemeen Secretaris Algemene Onderwijs bond

Sinds juni 2016 is Tamar van Gelder Algemeen Secretaris van de AOb en heeft zij het MBO in haar portefeuille. Hiervoor was zij opleidingsmanager bij het ROC van Amsterdam. Ook is ze medeoprichter van OCO Onderwijsconsumenten Organisatie, een Amsterdamse organisatie die opkomt voor de rechten en plichten in het onderwijs van ouders en leerlingen.
